

Universiteit
Leiden
The Netherlands

A grammar of Cheke Holo

Boswell, F.A.

Citation

Boswell, F. A. (2018, November 21). *A grammar of Cheke Holo*. LOT dissertation series. LOT, Utrecht. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/67082>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/67082>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/67082> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Boswell, F.A.

Title: A grammar of Cheke Holo

Issue Date: 2018-11-21

Samenvatting in het Nederlands

Dit boek biedt een synchrone beschrijving van de fonologie, woordsoorten (met verschillende semantische categorieën van classificatie), morfologie en syntaxis van het Cheke Holo (CH). Het CH behoort tot de Oceanische groep van de Austronesische taalfamilie, en wordt gesproken door 11,000 sprekers op Santa Isabel Island in Solomon Islands. Dit boek is gebaseerd op taaldata die werd verzameld tussen 1989-2017 en bevat meer dan 1000 voorbeeldzinnen. De dataset omvat (1) meerdere uren opgenomen CH teksten van diverse genres, van korte begroetingen tot gesprekken van 45 minuten over verschillende onderwerpen, en (2) ongeveer 40 geschreven teksten van diverse genres, waaronder poëzie, persoonlijke brieven, mythes en verhalen.

Hoofdstuk 1 biedt een introductie in de CH taal en beschrijft de onderzoeksmethode voor deze studie. Er worden diverse observaties gedaan ten aanzien van de sociaal-culturele aspecten van de CH sprekers, zoals de aanzienlijke invloed die de Anglicaanse kerk heeft op hun cultuur en taal. De dominantie van het CH over de andere zeven talen van Santa Isabel wordt besproken, en geconcludeerd wordt dat de invloed en vitaliteit van CH onveranderd sterk is.

Hoofdstuk 2 beschrijft de fonologie van het CH. Vermeldenswaardige kenmerken van het CH zijn o.a. de vele consonantclusters en vokaalsequenties in de taal, de stemloze continuanten, en de fonologische aspecten die bij werkwoordsnominalisatie een rol spelen. Het CH heeft 31 medeklinkers en 5 klinkers. Klemtoon valt op de voorlaatste lettergreep van een wortelvorm. De meest voorkomende lettergreep in het CH is een open lettergreep. Reduplicatie van de werkwoordsstam komt regelmatig voor in CH. Meestal zijn het werkwoorden die redupliceren, hetgeen intensivering of verlenging van de activiteit uitdrukt. Er zijn drie vormen van reduplicatie: reduplicatie van het volledige woord, een deel van het woord, en van een lettergreep. In de grammatica van het CH is de vorm van het prefix dat werkwoorden nominaliseert afhankelijk van de beginklank van het werkwoord. Werkwoorden die beginnen met een stemloze plofklank, een /l/ of /r/, een stemhebbende fricatief /y/ en een stemloze fricative /h/ hebben elk een andere genominaliseerde vorm.

Nominale elementen zijn het onderwerp van **Hoofdstuk 3**. CH heeft een grote, open woordklasse van naamwoorden. Deze worden als zodanig geïdentificeerd op grond van semantische en morfosyntactische kenmerken. Naamwoorden in CH maken onderscheid tussen vervreemdbaar bezit en onvervreemdbaar bezit. Diverse categorisaties van naamwoorden worden in detail beschreven, zoals naamwoorden die naar personen verwijzen; eigennamen; verwantschapstermen; nominale samenstellingen in hun combinaties met andere naamwoorden, werkwoorden en adjectieven; telbare en niet-telbare naamwoorden; geleende naamwoorden, en naamwoorden voor tijd en voor richting. De pronomina in CH worden als subject en object gebruikt, of drukken de bezitter van een naamwoord uit. CH heeft vier

314 Samenvatting in het Nederlands

voornaamwoorden voor enkelvoud, en zestien voor meervoud. Het voornaamwoord voor derde persoon enkelvoud onderscheidt geslacht, een onderscheid dat zeldzaam is in Oceanische talen. Niet-enkelvoudsvormen onderscheiden naast meervoud, ook dualis en trialis. Het CH heeft twee groepen van aanwijzende voornaamwoorden die specificiteit en nabijheid uitdrukken.

Werkwoorden, besproken in **Hoofdstuk 4**, drukken acties, processen en statussen uit en worden onderscheiden van naamwoorden op grond van hun syntactische en morfologische kenmerken. Er zijn diverse morfemen die op werkwoorden en niet op naamwoorden kunnen voorkomen. Ten eerste kunnen werkwoorden reduplicatie ondergaan. Ten tweede kunnen transitieve werkwoorden een object enclitic hebben. Ten derde kunnen werkwoordsstammen het causatief prefix *fa-* krijgen. Ten vierde hebben werkwoorden aspectuele suffixen om continuatief en completief uit te drukken. CH werkwoorden zijn niet verbogen voor tijd, en verbuigen niet met de persoon van het subject. Naast transitieve en intransitieve werkwoorden heeft het CH ook een set van ‘ambi-transitieve’ werkwoorden die in zowel transitieve als intransitieve constructies gebruikt worden zonder dat de werkwoordsvormen van elkaar verschillen.

Hoofdstuk 5 beschrijft de bijvoeglijk naamwoorden, bijwoorden en voorzetsels. Het CH heeft een groot aantal bijvoeglijk naamwoorden, en verschilt hiermee van veel andere Oceanische talen, die een kleine, gesloten klasse van adjectieven hebben. En, eveneens in contrast met andere Oceanische talen, in CH kunnen bepaalde soorten adjectieven in CH worden verbogen met voornaamwoordelijke possessor enclitics, completive aspect, en het causatief prefix *pa-*. Net als in andere Oceanische talen, kunnen adjectieven in CH die op een nomen volgen functioneren als predicaat of als attribuut. De adjectieven in CH vertonen overeenkomsten met intransitieve werkwoorden: ze kunnen ook reduplicatie ondergaan en gebruiken dezelfde negatie. Bijwoorden zeggen iets over niet-nominale constituenten, en als zodanig modifieren ze in het CH werkwoorden en adjectieven, maar ook zinnen. De bijwoorden worden besproken volgens de semantische sub-klassen van modaliteit, richting en epistemie. Het verbale adverbium komt direct voor of direct achter het werkwoord. In tegenstelling tot naamwoorden en werkwoorden kunnen adverbia geen pronominal clitics hebben. Een syntactisch kenmerk van adverbia van bepaalde sub-klassen is dat ze in paren kunnen voorkomen voor of na het werkwoord dat ze bepalen. Een dergelijke verdubbeling geeft nadruk aan de bepaling. CH heeft een beperkt aantal voorzetsels, en allemaal markeren zij nominale argumenten die geen grammaticale kernrol hebben in de zin. Het multifunctionele woord *ka* is veruit het meest gebruikte voorzetsel in CH. In het algemeen drukt *ka* een locatie uit, die hier wordt beschreven als onder- of niet-gespecificeerd van aard. Voorzetsels gaan altijd vooraf aan het naamwoord dat het hoofd is van de NP die als complement van het voorzetsel functioneert. Voorzetselgroepen komen gewoonlijk aan het eind van de zin.

Hoofdstuk 6 beschrijft de woordsoorten van voegwoorden, tussenwerpsels, bepaalde lidwoorden, aanwijzende voornaamwoorden, vraagwoorden,

hoeveelheidswoorden en telwoorden. De aanwijzende voornaamwoorden in het CH maken een onderscheid tussen ‘proximal’, nabij, en ‘distal’, veraf. CH verschilt van andere Oceanische talen in het niet hebben van een woord voor de tussenliggende afstand ‘intermediate’. Er zijn vier soorten aanwijzende voornaamwoorden in CH. Drie daarvan markeren proximal en distal, de vierde markeert dit onderscheid niet, noch het verschil tussen meervoud en enkelvoud. Het kan ook niet het hoofd van een naamwoordsgroep zijn. Het markeert een speciaal soort pragmatische focus. CH heeft negen vraagwoorden. Elk vraagwoord wordt optioneel gevolgd door de focus markeerder *si*. Een set hoeveelheidswoorden modificeren nomina en geven aantal aan. Hoeveelheidswoorden geven bepaalde of onbepaalde hoeveelheid aan. CH heeft hoofd- en rangtelwoorden. De CH telwoorden gaan tot een miljoen. De vorm van de decimalen in het CH varieert. De rangtelwoorden worden gevormd door het causatieve voorvoegsel *fa-* aan het hoofdtelwoord te hechten. Deze afleiding van rangtelwoorden is echter onregelmatig in zes van de tien hoofdtelwoorden.

De CH naamwoordsgroep (NP) wordt beschreven in **Hoofdstuk 7**. The NP kan diverse modificeerders bevatten. Als het naamwoord wordt beschouwd als het hoofd is van de NP, dan kan CH niet worden gekarakteriseerd als een voornamelijk linkshoofdige of rechtshoofdige taal, omdat de verschillende modificeerders van het hoofd van de NP zich zowel links als rechts daarvan bevinden. De NP kan als werkwoordsargument maar ook als non-verbaal predicaat functioneren. De bezitsconstructies van het CH worden uitvoerig besproken in dit hoofdstuk. Deze constructies drukken de typisch Oceanische onderscheiding uit tussen vervreemdbaar en onvervreemdbaar bezit en vormen een prominent onderdeel van de taal. Andere onderwerpen die vallen onder de rubriek van modificeerders van nomina zijn hoeveelheidswoorden en telwoorden, the rol van de focus markeerder *si* in combinatie met demonstrativa in de NP, en de structuur en functie van de betreffende bijzin.

De werkwoordsgroep (VP) wordt beschreven in **Hoofdstuk 8**. De CH VP is een woordgroep met een werkwoord als hoofd. De VP kan een aantal optionele modificeerders bevatten. Enclitics op het werkwoord markeren transitiviteit of aspect. De CH VP kan zelfstandig een zin vormen. De VP kan een aanzienlijk aantal preverbale en postverbale constituenten bevatten. De preverbale elementen markeren aspect, tijd, negatie en doel. De postverbale elementen zijn clitics zoals de clitics die objecten uitdrukken en aspectuele markeerders voor completief, continuatief, inceptief en niet-specifiek aspect. De tweedeling tussen verleden tijd vs. niet-verleden tijd beschrijft het CH systeem van tijdsmarkering op de meest adequate wijze. Een van de voornaamste redenen om deze tweedeling te gebruiken in plaats van toekomstige tijd vs. niet-toekomstige tijd is dat verleden tijd de meest prominente tijdsmarkering is in het CH.

Hoofdstuk 9 is het slothoofdstuk en behandelt de CH ‘clause’. Een clause wordt gedefinieerd als de grammaticale eenheid met een predicaat, plus de kernargumenten en niet-kern argumenten. De kernargumenten zijn constituenten,

316 Samenvatting in het Nederlands

zoals werkwoordsgroepen en naamwoordsgroepen, die een grammaticale relatie als subject of object hebben ten aanzien van het werkwoord in de zin. De niet-kern argumenten zoals voorzetselgroepen zijn perifeer aan de kern. CH wordt beschreven als een SVO taal. De beschreven zinstypen zijn verbaal, niet-verbaal, equatief, copulair, attributief, onderschikkend, bevelend, vragend, en negatief. Zinscombinaties worden beschreven aan de hand van diverse typen adverbiale zinnen die onderschikkend zijn. Seriele werkwoorden zijn worden veel gebruikt in het CH. Het hoofdstuk sluit af met een bespreking van kenmerken van informatie presentatie in het CH, waaronder de quotatieve markeerder *egu*, de focus markeerder *si*, en de markeerder van nadruk *e*.